

Richtlijnen toelaatbaarheid 2026 - 2030

Een belangrijke (wettelijk) taak van het Samenwerkingsverband is de advisering over toelaatbaarheid tot speciale scholen en voorzieningen. Hiermee vervult het Samenwerkingsverband een centrale rol in de toewijzing van extra ondersteuning. Of een leerling in aanmerking komt voor plaatsing op een vo+ voorziening, een gespecialiseerde school of het praktijkonderwijs wordt bepaald aan de hand van een inhoudelijke toetsing van de aanvraag door de Commissie Arrangementen en Toelaatbaarheid (CAT).

De CAT heeft de volgende taken:

- Het controleren van de aanvraag op procedure en toetsing op de richtlijnen Toelaatbaarheid. Indien nodig wordt hierover gecommuniceerd met de aanvragende school;
- Het adviseren van de directeur-bestuurder van het Samenwerkingsverband over het al dan niet toekennen van een toelaatbaarheidsverklaring vso;
- Het monitoren van de aanmelding van de aanvragen en het terugplaatsen
- (kwantitatieve en kwalitatieve gegevens);
- Het toekennen van een toelaatbaarheidsverklaring voor het Praktijkonderwijs (pro), maatwerk en individuele arrangementen. Deze taak is gemandateerd door de directeur-bestuurder.

Dit document beschrijft de richtlijnen en criteria waar de CAT een aanvraag aan toetst en op basis waarvan een zorgvuldige afweging wordt gemaakt met een gemotiveerde besluitvorming over het al dan niet toekennen van een aanvraag.

De CAT behoudt zich het recht om uitzonderingen te kunnen maken waarin beredeneerd kan worden afgeweken van de richtlijnen en criteria.

Voorzieningen

Wanneer de ondersteuningsbehoeften van een leerling de basisondersteuning van de scholen overschrijdt en extra ondersteuning in een reguliere klas onvoldoende leidt tot een ononderbroken schoolgang, kan de leerling in aanmerking komen voor één van de arrangementen in het regulier onderwijs. Afhankelijk van het arrangement is een positief advies vanuit het samenwerkingsverband noodzakelijk. Deze extra ondersteuning is voorliggend op de ondersteuning in het vso.

Als de ondersteuning die de vo-school kan bieden niet (langer) toereikend is voor de leerling, en deze ondersteuning op dat moment ook niet geboden kan worden binnen een andere vo-school, dan kan deze leerling in aanmerking komen voor intensieve ondersteuning op een vso-school. Voor een plaats op een vso-school is een toelaatbaarheidsverklaring (tlv) van het samenwerkingsverband nodig.

Vo+

Vo+ is een speciale voorziening in het reguliere voortgezet onderwijs: Regulier vo met een +. In een vo+ klas volgen leerlingen het reguliere lesprogramma, maar met meer maatwerk en persoonlijke aandacht. Vanuit een gestructureerde, prikkelarme en voorspelbare onderwijsomgeving werken leerlingen aan eigen leerdoelen. Zo wordt in maximaal 2 jaar toegewerkt naar succesvol instromen in één van de andere klassen op de school. De doelstelling is leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften een kans te bieden op het behalen van een regulier diploma. Toeleiding voor de vo+ verloopt altijd via het Samenwerkingsverband. Het is niet mogelijk rechtstreeks aan te melden voor de vo+. De meest actuele procedure staat op de website.

Voortgezet speciaal onderwijs

Als de ondersteuning die de vo-school kan bieden niet (langer) toereikend is voor de leerling, en deze ondersteuning op dat moment ook niet geboden kan worden binnen een andere vo-school (inclusief vo+), dan kan deze leerling in aanmerking komen voor intensieve ondersteuning op een vso-school. Voor een plaats op een vso-school is een toelaatbaarheidsverklaring (tlv) van het samenwerkingsverband nodig. De Commissie arrangementen en toelaatbaarheid (CAT) is de commissie die deze wettelijke taak voor het samenwerkingsverband uitvoert. De adviseurs van het samenwerkingsverband zijn poortwachter voor verwijzing naar een vso-school. Afgifte van een tlv door het samenwerkingsverband is uitsluitend mogelijk na (positief) advies van een adviseur en de CAT. Wettelijk gezien moeten er twee deskundigen een advies geven over de tlv aanvraag. Deze deskundigen, te weten een kinder- of jeugdpsycholoog, orthopedagoog, een pedagoog, een psycholoog, een kinderpsychiater, een maatschappelijke werker of een arts verzorgen een schriftelijk deskundigenadvies.

Praktijkonderwijs

Praktijkonderwijs is voortgezet onderwijs en is bedoeld voor leerlingen voor wie het vmbo net iets te moeilijk is en die graag praktisch bezig zijn. Hier leert een leerling vooral praktische vaardigheden. Voor toelating tot het Praktijkonderwijs gelden wettelijke criteria; het Inrichtingsbesluit WVO artikel 15d beschrijft op basis van welke beoordelingscriteria het Samenwerkingsverband een Toelaatbaarheidsverklaring voor het Praktijkonderwijs mag toewijzen.

Beoordelingskader VO+/VSO

Dossiereisen

- Een integratief beeld van de leerling met daarin aandacht voor de integrale onderwijs- en zorgbehoeften en de geboden ondersteuning in relatie tot de onderwijscontext en andere leefgebieden, vastgelegd in een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP), besproken met en ondertekend door de ouders. Hierbij moet duidelijk zijn wat de rol van relevante betrokken deskundigen is geweest. Indien er sprake is van aangepaste schoolaanwezigheid, is de aanpassing in het OPP terug te lezen.

- Het OPP mag maximaal 6 maanden oud zijn, hoorrecht komt duidelijk en concreet in het OPP naar voren.
- Een duidelijke motivering waarom vo+/vso beter passend is voor deze leerling. Hierbij gebruikmakend van de resultaten van de ondersteuning die tot nu toe is geboden en de evaluaties hiervan. Daarbij motiveren waarom de benodigde ondersteuning alleen binnen een vo+ of voortgezet speciaal onderwijs kan worden geboden.
- Uitstroombestemming, onderbouwing hiervan en de zienswijze van ouders en leerling hierop.
- Een consultatie en positief advies van een adviseur van het Loket Passend Onderwijs. Tijdens deze consultatie wordt het verhaal van de leerling doorgenomen. Er kan worden aangetoond waarom het ondersteuningsaanbod op een reguliere school niet (meer) toereikend is en waarom verwacht wordt dat (tijdelijk) onderwijs in een vo+ of vso-setting de leerling wel gaat helpen. De adviseur bespreekt aan de hand van deze informatie eventuele alternatieve mogelijkheden. De adviseur vervult de rol van poortwachter voor het aanvragen van een advies vo+ of toelaatbaarheidsverklaring voor het speciaal onderwijs. Als de gezamenlijke conclusie is dat een vo+ locatie of vso-school het best tegemoet komt aan de ondersteuningsbehoefte van de leerling, dan treedt de aanvraag in werking.
- Geëvalueerd handelingsdeel (niet ouder dan 6 maanden) (indien apart toegevoegd en niet als onderdeel van het OPP dient het apart te zijn getekend voor gezien door ouders en leerling ≥ 12 jaar). Het handelingsdeel bevat de inzet en evaluatie van minimaal 12 weken handelingsgericht werken. Indien er sprake is van aangepaste schoolaanwezigheid, is de aanpassing en het verloop van die aanpassing opgenomen in het handelingsdeel.
- Indien van toepassing: intelligentieonderzoek voorzien van datum, naam, handtekening en functie onderzoeker.
- In het geval van een leerling uit het (speciaal)(basis)onderwijs: een ingevuld aanvraagformulier preadvies.
- In het geval van een leerling uit het vo: een ingevuld formulier MDO-T blok 4.
- In het geval van verlenging dient duidelijk te worden in het OPP welke onderwijsdoelen gehaald nog behaald dienen te worden en de wijze waarop deze gerealiseerd kunnen worden (handelingsdeel).

Afwegingen

De CAT beoordeelt een aanvraag op een samenhangend geheel van aspecten en domeinen. Voor deze punten wordt een weging meegenomen van de mate van inzet die nodig is van een school om de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften te kunnen ondersteunen.

Aspecten

Aard en ernst van belemmerende factoren en de ondersteuningsbehoeften (van de leerling)

Complexiteit en intensiteit van de onderwijsbehoeften (structureel en langdurig)

Het ontoereikend zijn van de ondersteuningsstructuur binnen het reguliere onderwijs

Domeinen

De drie te onderscheiden domeinen:

Leren

Gedrag

Gezondheid

Onder het domein **leren** vallen ondersteuningsbehoeften die gaan over leren, intensiteit en niveau van instructie, aanpassingen in verwerkingstijd, concreetheid van het onderwijsaanbod en groepsgrootte, aanpassingen in de leeromgeving.

Onder het domein **gedrag** vallen ondersteuningsbehoeften rondom sociaal-emotionele ontwikkeling, executieve vaardigheden en communicatie binnen de kaders van het onderwijs. Bijvoorbeeld de mate van nabijheid en emotionele beschikbaarheid van een volwassene t.b.v. veiligheid en begrenzing, mate van sturing in het aangaan en onderhouden van contacten, aansturing in werkhouding en taakspanne en niveau van communicatie, en ondersteuning in het begrijpen en verwoorden van gevoelens en gedachten.

Onder het domein **gezondheid** vallen ondersteuningsbehoeften die gaan over fysieke en praktische zelfredzaamheid, belastbaarheid en medische ondersteuning in relatie tot het onderwijs.

Daarnaast beoordeelt de CAT het dossier op de volgende criteria:

1. Uit het dossier komt naar voren dat de juiste stappen in de route naar een aanvraag zorgvuldig zijn gezet.
2. De aangeleverde informatie is recent, relevant en betrouwbaar.

1. Er is sprake van een grote onderwijs/ ondersteuningsbehoefte van de leerling waar de (huidige) reguliere vo scho(o)l(en) niet aan kunnen voldoen en die leidt tot een ernstige belemmering om in een reguliere setting aan voltijds onderwijs deel te nemen, maar met inzet van een vo+ klas danwel vso plaatsing wel leidt tot volledige en succesvolle schoolgang (>50%).
2. Plaatsing in een maatwerkklas of docent op fiets niet passend omdat de leerling aantoonbaar structurele en langdurige ondersteuning nodig heeft, die uitsluitend in het gespecialiseerde onderwijs geboden wordt. Wanneer een aanvraag voor vso gedaan wordt, geldt dat ook vo+ aantoonbaar niet passend is.
3. De huidige vo/po/s(b)o school heeft aanpassingen gedaan om de leerling te ondersteunen. Er is een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) (of in het geval van het PO een groeidocument) opgesteld waarin de ondersteuningsbehoefte en de in te zetten en de ingezette ondersteuning is omschreven. Het OPP is geëvalueerd en besproken met leerling en ouders, hoorrecht is toegepast.
4. (Andere) reguliere scholen kunnen op dat moment niet aan de ondersteuningsbehoefte voldoen. In een OT/MDO, waarin ook het Samenwerkingsverband is betrokken, is de mogelijkheid tot (een arrangement in) regulier onderwijs onderzocht en niet passend gebleken.
5. In het geval van een aanvraag vso: toelaatbaarheid is alleen van toepassing indien de leerling binnen een termijn van 1 tot 2 jaar kan doorgroeien naar fase 5 van het onderwijszorg continuüm/ het vso ook daadwerkelijk kan voorzien in de ondersteuningsbehoeften.
6. In geval van een leerling afkomstig uit het so: de commissie van begeleiding adviseert voortzetting van het onderwijs in een vso.
7. De onderwijsbeperking bij een IQ <55 hoeft niet te worden aangetoond.
8. De ontoereikendheid van ondersteuning bij een IQ <55 hoeft niet te worden aangetoond.

Als ouders of leerling niet akkoord gaan met genoemde acties kunnen deze acties niet worden ingezet, maar kan de tlv-aanvraag alsnog ingediend worden.

Duur

VO+ wordt afgegeven voor de duur van maximaal 2 jaar.

Voor vso geldt dat er in principe wordt uitgegaan van een afgifteduur voor de gehele schoolloopbaan. Hier kan van worden afgeweken als de ondersteuningsbehoefte duidelijk aangeeft dat in de toekomst terugkeer naar het regulier vo passend zou kunnen zijn. Ook kan hiervan worden afgeweken wanneer onduidelijk is of en in welke mate het volgen van onderwijs mogelijk is. Bijvoorbeeld bij (sterk) verminderde schoolgang of bij pilots in het kader van leerrecht. Wanneer ouders en leerling twijfelen over de benodigde overstap naar het vso kan de tlv op hun verzoek voor kortere duur worden afgegeven. Er zal dan voor het verlopen van de tlv moeten worden vastgesteld of de leerling weer terug kan naar regulier onderwijs of dat een nieuwe tlv zal worden aangevraagd door de vso-school.

Bij het bepalen van de duur van de vo- schoolloopbaan en de afgifteduur van de tlv vso gelden de volgende richtlijnen:

1. De leerling volgt diplomagericht onderwijs binnen het vso en kan een examen halen (vmbo t/m vwo): De tlv wordt afgegeven tot en met het examenjaar.
2. De leerling volgt onderwijs binnen het vso met uitstroombestemming arbeid, dagbesteding of entreeopleiding: De tlv wordt tot en met het schooljaar dat de leerling 18 wordt afgegeven.
3. In het geval van beperkte schoolgang (<50%) wordt de TLV voor de duur van 1 jaar afgegeven.

Verlenging

Wanneer de TLV van de leerling verloopt, maar voortzetting in het vso noodzakelijk is, kan verlenging worden aangevraagd. Dat kan in de volgende omstandigheden:

- a. Het uitstroomperspectief is bijgesteld van vervolgonderwijs naar arbeidstoeleiding of dagbesteding.
- b. De leerling is gezakt voor het eindexamen en heeft een verlenging nodig om zijn eindexamen opnieuw te maken.
- c. De TLV is eerder voor verkorte duur afgegeven. De ondersteuning in het vo+/ vso is passend gebleken en de leerling voldoet aan de criteria.
- d. De leerling wil een stapelroute volgen.

In het geval van een verlenging in verband met een stapelroute is verlenging alleen mogelijk indien:

Procedure

De ontwikkeling van de leerling voor wie de TLV afloopt, wordt tussen januari en mei van het schooljaar waarin de TLV afloopt besproken met de aan de school verbonden adviseur van het Lokaal. De adviseur ondersteunt de school bij het maken van de inschatting of doorstroom naar het regulier voortgezet onderwijs mogelijk is óf welke informatie over de ontwikkeling van de leerling en de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften (nog) noodzakelijk is voor de aanvraag van een eventuele verlenging. Voor de aanvraag van een verlenging geldt dat de leerling gemotiveerd is voor het vervolgetraject. Dit blijkt uit de zienswijze van de leerling.

De school levert in januari een lijst aan met de namen van leerlingen waarvan de TLV aan het eind van het schooljaar afloopt, aan bij het SWV. De aanvraag voor de verlenging van de TLV wordt ingediend op basis van een recent geëvalueerd en bijgesteld OPP, niet ouder dan een **3 maanden** en uiterlijk op 1 juni van het schooljaar waarin de TLV afloopt.

Indien er sprake is van maatwerk in onderwijstijd, wordt bij aanvraag van een verlenging bij voorkeur vanuit het OPP duidelijk:

- De onderbouwing voor de inzet van maatwerk in onderwijstijd door een ter zake kundige;
- De taakverdeling tussen onderwijs en zorg is duidelijk beschreven zowel kwantitatief in tijd als kwalitatief in sociaal-emotionele doelen;
- Het school- en/of hulpverleningstraject;
- Het uitstroomperspectief, inclusief verwachte termijn en -bestemming;
- De ontwikkeling die de leerling laat zien.

Duur verlenging

- In het geval van verlenging omdat het uitstroomperspectief is bijgesteld: 1 jaar.
- In geval van verlening i.v.m. zakken voor het eindexamen: 1 jaar
- In het geval van aantoonbaar passend aanbod vso voor de duur van resterende nominale schoolduur.
- In geval van de stapelroute: maximaal 2 jaar.
- Wanneer een leerling in fase 1 van het fasemodel onderwijszorg-continuüm bevindt, zal de TLV niet worden verlengd.
- Wanneer een leerling in fase 2 van het fasemodel onderwijszorg-continuüm bevindt en reeds een jaar een individueel traject heeft gevolgd, zal de tlv niet worden verlengd. Indien dit niet het geval is, kan de tlv voor maximaal 1 jaar worden verlengd.
- Voor leerlingen in fase 3 fasemodel onderwijszorg-continuüm kan de tlv voor de maximale duur van 1 jaar worden verlengd, mits de leerling niet langer dan een jaar zich in fase 3 bevindt.

Bekostigingscategorie

Het uitgangspunt van het Samenwerkingsverband V(S)O Duin- en Bollenstreek is de afgifte van een bekostigingscategorie laag. EMB-leerlingen krijgen een hoge bekostigingscategorie toegewezen.

Als bij uitzondering een school van mening is dat voor de aanvraag een hogere bekostiging dan categorie laag (midden of hoog), geëigend is, dient voor de aanvraag aanvullende informatie aangeleverd te worden.

Het gaat hierbij om een onderbouwing van de mate van inzet door de school ten behoeve van het onderwijs, gerelateerd aan de aspecten aard en ernst en de complexiteit en intensiteit. In het dossier is een beschrijving van de veelvuldige en structurele extra ondersteuning die nodig is op de drie domeinen terug te lezen.

De CAT weegt, vanuit deze aangeleverde onderbouwing, zorgvuldig af of de beschreven extra ondersteuning een hogere bekostiging rechtvaardigt.

EMB-leerlingen

Het Samenwerkingsverband hanteert de landelijke definitie van ernstig meervoudig beperkte (EMB) leerlingen, namelijk:

‘Een leerling met een combinatie van een (zeer) ernstige verstandelijke beperking (IQ tot 35), een lichamelijke beperking en bijkomende stoornissen, voor wie naast extra ondersteuning in het onderwijs ook extra (medische) zorg nodig is en die aangemeld is of gaat worden bij een school voor (voorgezet) speciaal onderwijs.’

Voor EMB-leerlingen kan een TLV aangevraagd worden door middel van het landelijk verstrekte aanvraagformulier EMB en een OPP. Toelaatbaarheidsverklaringen voor EMB leerlingen worden eenmalig afgegeven voor de gehele duur van de schoolloopbaan. Voor het bepalen van de eindleeftijd waarop de leerling het onderwijs verlaat, is het ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) leidend.

Het samenwerkingsverband kan, mits goed gemotiveerd, afwijken van de EMB-regeling en in overleg met alle betrokken partijen bepalen voor hoe lang en met welke bekostigingscategorie de TLV wordt afgegeven of nagaan of een andere vorm van bekostiging meer passend is.

Criteria Praktijkonderwijs

Voor toelating tot het Praktijkonderwijs gelden wettelijke criteria; het Inrichtingsbesluit WVO artikel 15d beschrijft op basis van welke beoordelingscriteria het Samenwerkingsverband een Toelaatbaarheidsverklaring voor het Praktijkonderwijs mag toewijzen.

Criteria

Uit het leerlingdossier blijkt dat er sprake is van:

- IQ 55 tot en met 80
- Relatieve leerachterstanden: > 50% op tenminste twee van de vier domeinen (waarvan minimaal 1 BL of IR):
 - technisch lezen (TL)
 - begrijpend lezen (BL)
 - spellen (SP)
 - inzichtelijk rekenen (IR)

Indien sprake van tegenstrijdige criteria:

Een deel van de leerlingen bevindt zich bij de start van het voortgezet onderwijs op de grens tussen het praktijkonderwijs (pro) en vmbo. Het is dan niet altijd duidelijk waar een leerling beter op zijn of haar plaats is. Deze leerlingen voldoen aan zowel de eisen voor Praktijkonderwijs als vmbo met leerwegondersteuning, bijvoorbeeld:

- De intelligentie is strijdig met de leerachterstanden. Bijvoorbeeld het IQ wijst op vmbo met lwoo en de leerachterstanden wijzen op pro.
- Of er is sprake van strijdigheid tussen de leerachterstanden (bijvoorbeeld er zijn leerachterstanden die wijzen op lwoo en ook leerachterstanden die wijzen op pro).

Toelaatbaarheid voor bijzondere groepen van leerlingen (bijzondere regeling):

Een school voor praktijkonderwijs kan een aanvraag voor toelaatbaarheid tot het praktijkonderwijs aanvragen voor een leerling in het vmbo of vso van wie het onderwijs- en onderwijsaanbod van het praktijkonderwijs naar het oordeel van de school het beste aansluit bij de behoeften van deze leerling. Een leerling heeft, ongeacht een dergelijk intelligentiequotiënt of leerachterstand, een zodanige (toegenomen) problematiek dat plaatsing in het praktijkonderwijs nodig is.

Dossiereisen

De CAT van het Samenwerkingsverband beoordeelt dossiers voor aanvragen van toelaatbaarheidsverklaringen (TLV) Praktijkonderwijs. De CAT beoordeelt en besluit op basis van het volgende:

- In hoeverre de leerling voldoet aan de criteria voor toelating tot het praktijkonderwijs, op basis van het aangeleverde onderwijskundig rapport incl. test- en toetsgegevens
- Deskundigenverklaring (advies) De aanvraag dient navolgbaar, volledig en transparant te zijn. Bij het advies op de aanvraag controleert de CAT of de test- en toetsgegevens de jaarlijks voor 1 oktober bij ministeriële regeling vastgestelde screenings- of testinstrumenten, zijn gebruikt. Intelligentieonderzoek dient te worden toegepast onder verantwoordelijkheid van een diagnostisch geschoold psycholoog of diagnostisch geschoold orthopedagooggeneralist.

De scores op de IQ-testen mogen niet ouder zijn dan twee jaar, zijnde de periode tussen de datum van afname en datum van indiening van het volledige dossier.

Voor het weergeven van de leervorderingen wordt in principe altijd gevraagd om de meest recent afgenomen toetsen. Wanneer de leerling van 1 februari tot 1 oktober wordt aangemeld, dienen de didactische toetsen uiterlijk in het voorafgaande schooljaar te zijn afgenomen.

Indien sprake van tegenstrijdige criteria:

Een leerling die wat IQ betreft, voldoet aan de vereisten voor toelaatbaarheid tot het praktijkonderwijs en die wat de overige vereisten betreft voldoet aan de vereisten om aangewezen te zijn op het leerwegondersteunend onderwijs, kan toelaatbaar worden verklaard tot praktijkonderwijs of aangewezen worden op het leerwegondersteunend onderwijs. Dit is afhankelijk van de door het bevoegd gezag gegeven motivering.

Het is gewenst om in voorkomende gevallen vroegtijdig om de tafel te gaan met de betrokkenen. Op basis van gegevens kan men dan argumenten uitwisselen en gezamenlijk tot een besluit te komen over welk type onderwijs en ondersteuning het beste aansluit bij de leerling. De motivering is gebaseerd op ervaringen met de leerling in het onderwijsleerproces, zoals die onder meer blijken uit het onderwijskundig rapport.

In het geval van de bijzondere regeling:

- Een recent en volledig ingevuld OPP dat in elk geval omvat:
 - Een op schrift gestelde zienswijze en instemming van de ouders;
 - Een beschrijving van de activiteiten van de school in het kader van de begeleiding van de leerling, en van de resultaten van die activiteiten (handelingsdeel niet ouder dan 6 maanden);
 - een beschrijving welke externe deskundigen voor advies of hulp zijn ingeschakeld bij de begeleiding van de leerling;
 - Relevante test- en toetsgegevens met een toelichting waaruit blijkt dat de leerling voldoet aan de criteria voor praktijkonderwijs;
 - Een onderbouwing waarom het ondersteunings- en onderwijsaanbod van het Praktijkonderwijs het beste aansluit bij de behoeften van de leerling;
 - Een beschrijving van de risico's die zich naar verwachting zullen voordoen indien de leerling vmbo of voortgezet speciaal onderwijs blijft volgen.
- Een Onderwijskundig Rapport (OKR) van het PO van de leerling.
- Deskundigenverklaring.

Duur

De toelaatbaarheidsverklaring voor het praktijkonderwijs is de gehele schoolloopbaan van de leerling geldig; in de regel is dit vijf jaar en bij uitzondering zes jaar. Het Samenwerkingsverband monitort de verblijfsduur in het pro. TLV- pro worden in de regel niet afgegeven voor leerlingen boven de 16 jaar; voor hen wordt met de netwerkpartners een andere route vormgegeven.